

Zápis ze zasedání Vládního výboru pro osoby se zdravotním postižením (VVOZP),

které se konalo v pondělí 25.03.2024 od 13:00 hodin v zasedacím sále vlády.

Přítomné členky a členové VVOZP

Michal Černý (MŠMT), Terezie Hradilková (členka určená ministrem pro legislativu), Václav Krása (NRZP ČR), Vladimír Mana (MPO), Jiří Morávek (NRZP ČR), Zdislava Odstrčilová (MPSV), Marta Pečeňová (Za sklem), Josef Postránecký (MV), Pavel Ptáčník (ÚV ČR), Karel Rychtář (AZPP ČR), Klára Šimáčková Laurenčíková (ÚV ČR), Jiří Valenta (MF), Jiří Vencel (NRZP ČR), Alexandr Zvonek (MU)

Nepřítomné členky a členové VVOZP

Ivana Ambrosová (SPMP ČR), Mikuláš Bek (MŠMT), Petr Běhunek (NRZP ČR), Andrea Brzobohatá (No Foot No Stress), Petr Fiala (předseda vlády ČR), Leona Gergelová Šteigrová (MMR), Lenka Hamplová (MD), Marian Jurečka (MPSV), Jana Kotalíková (ÚV ČR), Milan Němeček (MK), Svatopluk Pohořelý (MŠMT), Václav Polášek (SONS ČR), Jaroslav Slavík (NRZP ČR), Venuše Škampová (MZ), Vlastimil Válek (MZ)

Pověření zástupci omluvených členů a členek VVOZP

Zuzana Freitas Lopesová (MPSV), Blanka Kavková (MZ), Iva Matějková (MK), Ladislav Němec (MD), Petr Novák (MMR), Václav Pláteník (MZ)

Hosté

Lenka Hečková (SOFA), Martina Hejdová (MZ), Romana Jakešová (KVOP), Miroslav Krsiak (MZ), Viktor Kundrák (ÚV ČR), Lucie Ovsenáková, Romana Petráňová (tlumočnice ČZJ), Simona Sedmihorská (přepisovatelka), Renata Slavíková (MZ)

Sekretariát VVOZP

Martina Jelínková, Markéta Vyhnánková

Informace k usnášeníschopnosti

K 25.03.2024 má VVOZP 28 členů. VVOZP je usnášeníschopný při účasti nadpolovičního počtu členů a členek či v případě členů a členek zastupujících ústřední orgány státní správy jejich pověřených zástupců a zástupkyň (dále jen „členové a členky“), tj. 15. Při zahájení zasedání bylo přítomno 19 členů a členek. VVOZP byl tedy usnášeníschopný. Počet přítomných členů a členek VVOZP byl během jednání proměnlivý, počet hlasujících členů a členek je vždy uveden u každého usnesení.

Jednání zahájila a řídila místopředsedkyně VVOZP Klára Šimáčková Laurenčíková. Na úvod přivítala účastníky a omluvila z pracovních důvodů předsedu vlády Petra Fialu. Dále informovala, že byla předsedou vlády pověřena výkonem pravomocí vyplývajících z funkce předsedy VVOZP v plném rozsahu mimo úkolů a činností, které přísluší členovi vlády.

Následně dala Klára Šimáčková Laurenčíková hlasovat o programu jednání, který VVOZP přijal 19 hlasy přítomných členů a členek.

Schválený program:

1. Kontrola úkolů uložených v souvislosti s projednáváním body na předchozích zasedáních:
 - Novela zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění - dostupnost zdravotnických prostředků pro děti těžkým zdravotním postižením,
 - Získání odborné způsobilosti k řízení motorového vozidla a motocyklu člověkem se sluchovým postižením,
 - Přístupnost internetových stránek úřadů státní správy a komunikace s osobami se zdravotním postižením,
 - Dlouhodobé porušování základních práv osob se sluchovým postižením v souvislosti s přístupem k audiovizuálním mediálním službám,
2. Výroční zpráva Vládního výboru pro osoby se zdravotním postižením za rok 2023,
3. Problémy při vzdělávání dětí, žáků a studentů s těžkým zdravotním postižením,
4. Novela zákona o dani z přidané hodnoty – návrh MF na zrušení vracení DPH osobám se zdravotním postižením při zakoupení motorového vozidla,
5. Informace o přípravě právní úpravy zaměřené na služby poskytované v rámci sociálně zdravotního pomezí,
6. Informace o postupu prací na přípravě zavedení Evropského průkazu pro osoby se zdravotním postižením,
7. Zpráva MD o vyhodnocení provedení zakázek krajů týkajících se veřejné dopravy z hlediska zajištění bezbariérové dopravy,
8. Různé.

1. Kontrola úkolů uložených v souvislosti s projednáváním body na předchozích zasedáních:

- **Novela zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění - dostupnost zdravotnických prostředků pro děti těžkým zdravotním postižením**

Na říjnovém zasedání k tomuto bodu přijal VVOZP usnesení, ve kterém žádal Ministerstvo zdravotnictví, aby ve spolupráci se zmocněnkyní vlády pro lidská práva, zdravotními pojišťovnami, patientskými organizacemi, zástupci rodičovské veřejnosti a dalšími zainteresovanými subjekty bezodkladně zahájilo jednání o nezbytných úpravách v připravované novele zákona o veřejném zdravotním pojištění a jeho příloze č. 3, které zajistí, aby systém veřejného zdravotního pojištění v rámci poskytování zdravotnických prostředků více zohledňoval individuální potřeby dětí s těžkým zdravotním postižením a rovný přístup k potřebným zdravotnickým prostředkům i pro děti se zdravotním postižením v nepříznivé socioekonomické situaci a z rodin s nepříznivou ekonomickou situací. Dohodnuté úpravy budou promítnuty do novely zákona o veřejném zdravotním pojištění.

Renata Slavíková informovala, že se 30. ledna 2024 uskutečnilo jednání na MZ. V některých oblastech lze dostupnost péče o těžce zdravotně postižené děti zlepšit. Jednání se účastnili také zástupci zdravotních pojišťoven, zástupci ergoterapeutů, ortopedicko protetických společností, Václav Krása za NRZP ČR a Jitka Reineltová z Parent Project.

Mnoho podnětů vzešlých z jednání je ve fázi rozpracování. U mechanických vozíků je stanovena procentuální úhrada příslušenství v poměrně vysoké desetiprocentní výši. U příslušenství k elektrickým vozíků je úhrada zdravotní pojišťovnou rozvrstvená do tří úrovní na 90, 95 a 98 %. MZ mapuje, jaké příslušenství bývá v případě dětí s těžkým zdravotním postižením nejčastěji požadováno. MZ spolupracuje s Parent Project a s jejich ergoterapeutem. Tato zjištěná data budou namapována do stávajícího kategorizačního stromu. Je několik kategorií mechanických invalidních vozíků a každá z nich už má v sobě jako povinnost nějaké konkrétní příslušenství, MZ zjišťuje, zda to odpovídá reálným potřebám. Podle zjištění bude MZ dále postupovat a skupiny případně upravovat. Ukázalo se, že dalším problémem je způsob předepisování vozíků, často není využíván potenciál kategorizačního stromu, který je poměrně široký. V současné době MZ zpracovává modelovou cestu toho, jak rodič přijde k poukazu na invalidní vozík pro své dítě, jak se dobře potřebného příslušenství, MZ hledá, jak by bylo možné zjednodušit rodičům tento proces, jak více zapojit odborné lékařské společnosti v edukaci lékařů. Větší roli však mají ergoterapeuti a jejich dostupnost péče pro děti a rodiče. Dále by odborná společnost měla podat např. návrh na změnu výkonu, který souvisí se zaměřováním vozíků, který se ukazuje, že je zřejmě nedostatečný.

Nedošlo ke shodě v tématu problému s délkou schvalování poukazů na vozíky v tom, zda se jedná o excesy, nebo je to systémový problém. MZ obdrželo zpětnou vazbu od jiné pacientské organizace v tom, že to problém být může, v současné době sbírá kauzality, aby se mohlo opřít o reálné případy a mohlo řešit to, jak usnadnit těžce postiženým dětem přístup k pomůckám. Jedním z řešení by mohlo být zanesení konkrétních diagnóz do kategorizačního stromu, k tomu se však musí vyjádřit odborné lékařské společnosti, některé vážné diagnózy by tak byly vyčleněny z posuzování revizního lékaře, což by celý proces mohlo významně usnadnit.

Dále se otevřelo jednání k tomu, aby se systémově řešily doplatky na opravy elektrických i mechanických vozíků, toto téma by mohlo být projednáno na dubnovém zasedání Komise pro kategorizaci a úhradovou regulaci zdravotnických prostředků. Zároveň by bylo potřebné ve smyslu úhrad dále řešit téma současného trendu vyšší individualizace vozíků.

Další téma je, že v minulosti byla možná úhrada pro sociálně slabé pojištěnce z prostředků MPSV, docházelo však k tomu, že se objevovala dvojitá úhrada, tentýž prostředek byl hrazen ze zdravotního pojištění a zároveň bylo žádáno na MPSV. V současnosti je definováno, že co je v kategorizačním stromě, není možné hradit z příspěvků MPSV. Otázkou je, zda by bylo možné najít řešení pro skutečně sociálně slabé rodiny, aby se vyloučila duplicitní úhrada.

Klára Šimáčková Laurenčíková vznesla dotaz, zda byla ustanovena komunikační platforma k těmto tématům, která by se pravidelně setkávala, a požádala o podávání průběžných informací o dalším vývoji a řešení.

Renata Slavíková sdělila, že jednání by měla pokračovat, pravidelnost nebyla zatím pevně stanovena, předá informaci o tomto požadavku svým nadřízeným.

Na jednání se ukázalo, že pojišťovny schvalují úhrady ortéz, a to do výše úhrady, která je běžná ve zdravotním pojištění ČR. Čeští výrobci jsou schopni vyrobit porovnatelnou ortézu se stejným účinkem za mnohem nižší cenu, než např. v Rakousku firma Pohlig, kde cena ortézy, která se pohybuje kolem 200 000 Kč, zahrnuje i rehabilitaci, zaměření ortézy apod. Firma ani nestojí o začlenění do úhrad v ČR, protože pro rodiče je vlastní investice do ortéz větší motivací, aby jejich děti ortézy skutečně nosily. Pojišťovna VZP uvedla, že za poslední rok řešila celkově cca 1 200 žádostí na schválení ortéz a z toho za poslední 3 roky jenom cca 5 případů ortéz firmy Pohlig.

Klára Šimáčková Laurenčíková připomenula, že jde také o to, aby práva dětí, jejichž rodiče nemají peníze na kvalitní ortézy, mohla být realizována v potřebném rozsahu. Je důležité, aby s Ministerstvem zdravotnictví transparentním způsobem komunikovali rodiče dětí se zdravotním postižením s konkrétními podněty, je potřeba nastavit dialog do budoucna.

Renata Slavíková uvedla, že komunikace bude možná přes platformu pacientských organizací, která je schopna konkrétní podněty MZ předávat.

Václav Pláténík upřesnil, že se jedná o Pacientskou radu ministra zdravotnictví, kde jsou jakékoliv podněty v pracovních skupinách rozebírány, je to transparentní formální platforma k tomu, aby kdokoliv mohl přinést podněty k řešení.

Klára Šimáčková Laurenčíková uvedla, že o této platformě velká část rodičovské veřejnosti neví, pomůže zvýšit osvětu Pacientské radě.

Václav Krása doplnil, že dalším orgánem, který pravidelně jedná, je Komise pro kategorizaci a úhradovou regulaci zdravotnických prostředků, kde se na posledním jejím jednání všechny tyto podněty řešily.

Pavel Ptáčník vznesl dotaz, jak jsou daleko práce na legislativní úpravě, MZ připravuje novelu zákona č. 48/1997 Sb., zamýšlí připravit samostatný návrh o úhradě zdravotnických prostředků.

Václav Pláténík informoval, že tento týden bude předložena vládě ČR novela zákona č. 48/1997 Sb., která řeší transpoziční věci, u větší novely ještě nezačalo vnitřní připomínkové řízení, ale intenzivně se na ní pracuje.

Klára Šimáčková Laurenčíková shrnula, že Pacientská rada ministra zdravotnictví je tím místem, kam lze směřovat podněty, které navrhují konkrétní systémové změny, ať už jde o financování, dostupnost zdravotnických prostředků nebo právě i hledisko rovnosti, přístupnosti k potřebným podporám pro některé zvláště zranitelné skupiny.

V rámci kontroly úkolů se Klára Šimáčková Laurenčíková zeptala zástupců MZ na vypořádání připomínky zaměřené na doplnění zdravotní respitní péče do návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování. Tomuto tématu byl na jednání VVOZP věnován velký prostor.

Miroslav Krsiak informoval, že paralelně probíhá několik legislativních prací na zákoně o zdravotních službách i ve spojení se zákonem o sociálních službách. Materiál by měl být v nejbližších několika týdnech vypořádán a rozeslán připomínkovým místům. Návrhů, které se dotýkají témat odlehčovacích služeb a zdravotně sociálního pomezí, je hned několik, tyto několikrát legislativní práce je třeba vnímat ve vzájemné souvislosti, v zásadě by měla tato vypořádání přijít přibližně ve stejnou dobu pro poskytnutí komplexního obrazu.

- **Získání odborné způsobilosti k řízení motorového vozidla a motocyklu člověkem se sluchovým postižením**

Usnesením VVOZP požádal Ministerstvo zdravotnictví, aby ve spolupráci s Ministerstvem dopravy a organizacemi osob se sluchovým postižením dořešilo možnost vhodných legislativních úprav vztahujících se k získávání a držení oprávnění k řízení motorových vozidel osobami se sluchovým postižením s cílem odstranění rizik a překážek v možnosti získávání řidičského oprávnění u osob s těžkým sluchovým postižením a znemožnění řízení motorového vozidla v pracovněprávním vztahu, nebo v situacích, kdy je řízení motorového vozidla předmětem samostatné výdělečné činnosti.

Blanka Kavková informovala, že novela vyhlášky o zdravotní způsobilosti k řízení motorových vozidel je plánována v letošním roce, jednotlivé subjekty, včetně odborných společností a Asociace organizací neslyšících, nedoslýchavých a jejich přátel (ASNEP), byly požádány o zaslání podnětů a návrhů změn. Většina dodaných podnětů bude muset být ještě prodiskutována, protože se jedná o zásadní a citlivé změny, MZ k tomu plánuje koncem dubna ještě setkání s odbornými společnostmi, hlavně ORL a praktických lékařů, kteří respektují zásadní stanovisko ORL lékařů ohledně jednotlivých změn. Po konečné shodě mnohou být podněty dále postoupeny v rámci legislativního procesu, plánem je tento proces v letošním roce dokončit.

Ladislav Němec doplnil, že i na MD proběhla schůzka prezidentky Svazu neslyšících a nedoslýchavých osob v ČR (SNN) Šárky Prokopiusové a Alexandra Zvonka ve vztahu k

metodice vzdělávání s tím, že byla shoda na tom, že je potřeba posilovat osvětu. MD je připraveno ve spolupráci s Asociací autoškol a zástupci neslyšících vytvořit instruktážní videa, která by byla využitelná pro učitele autoškol a pro zkušební komisaře, a metodiku, to je v plánu zařadit do školení zkušebních komisařů. Další schůzka je plánována během května, kde by se již vědělo, zda se podařilo sehnat finanční prostředky na instruktážní videa.

Alexandr Zvonek potvrdil, že od zástupců sluchově postižených má MD několikastránkový dokument, ve kterém se snažili vysvětlit své stanovisko a nabídnout určité argumenty. Na další schůzce by bylo potřeba se posunout dál. Vzněl dotaz na to, zda probíhá jednání MD s pojišťovnou Kooperativa týkající se spolupráce na vzdělávacích materiálech.

Ladislav Němec odpověděl, že MD nejedná přímo s Kooperativou, ale s agenturou VIZE 0, která se podílí na osvětě v oblasti bezpečnosti silničního provozu, s ní by MD chtělo navázat spolupráci a vytvořit se zástupci neslyšících instruktážní videa.

- **Přístupnost internetových stránek úřadů státní správy a komunikace s osobami se zdravotním postižením**

K tomuto bodu VVOZP přijal usnesení, ve kterém požádal všechny resorty včetně jejich přímo řízených organizací, aby a) prověřily přístupnost svých internetových stránek z hlediska potřeb osob se zdravotním postižením dle zákona č. 99/2019 Sb., o přístupnosti internetových stránek a mobilních aplikací, a způsoby komunikace s osobami se zdravotním postižením a do 31.12.2023 podaly zprávu sekretariátu VVOZP o provedených zjištěních včetně návrhů opatření k odstranění nedostatků, b) do 30.06.2024 podaly sekretariátu VVOZP zprávu o průběžném plnění opatření k odstranění nedostatků.

Informaci k plnění první části usnesení podala Martina Jelínková. Všechny resorty mají dle zákona o přístupnosti internetových stránek a mobilních aplikací povinnost zajistit, aby internetové stránky byly přístupné pro jejich uživatele, zejména pro osoby se zdravotním postižením. Bylo zjištěno, že přístupnost internetových stránek na ministerstvech a jejich přímo řízených organizacích je na nevyhovující úrovni. Na základě zkušeností lze konstatovat, že povinným subjektům i dodavatelům internetových stránek často chybí základní znalosti v oblasti přístupnosti.

Všechny resorty byly osloveny dopisem zmocněnkyně pro lidská práva s žádostí o podání zprávy. Zprávu zaslalo sekretariátu VVOZP všech 14 resortů. Jednotlivé zprávy obsahují rozdílné informace od minimalistického vyjádření, ze kterého se hůře vyvozuje závěr až po komplexní přehled stavu včetně podřízených subjektů a návrhů těch opatření. Pozitivní byly opravy např. nesouladů. Některé resorty realizovaly konzultace s odborníky, jiné využívaly závěrů z provedených kontrol Digitální a informační agentury (DIA), případně Ministerstva vnitra. Nejčastější byla snaha vypořádat se s požadavky na přístupnost internetových stránek vlastními silami, případně přenést tento požadavek na stávající dodavatele internetových stránek.

11 ze 14 ministerstev aktualizovalo svá prohlášení o přístupnosti. Jedná se o opravy zejména formálních nedostatků. Žádný ze subjektů ještě nepředložil závěrečnou zprávu z posouzení, která by potvrzovala tvrzení v dodaných zprávách. Úkol tedy nadále trvá.

22.01.2024 se uskutečnilo úvodní setkání zmocněnkyně vlády pro lidská práva, místopředsedy vlády pro digitalizaci Ivana Bartoše a ředitele Digitální a informační agentury týkající se nastavení vzájemné spolupráce. Další setkání se uskuteční 16.04.2024.

15.04.2024 se uskuteční jednání zmocněnkyně vlády pro lidská práva s odborníky na přístupnost, organizacemi zastupujícími osoby se zdravotním postižením a Kanceláří veřejného ochránce práv na téma koordinované úsilí vedoucí k přístupnému digitálnímu veřejnému prostoru. Jednání bude zaměřené na představení záměru společné spolupráce v oblasti přístupnosti.

Klára Šimáčková Laurenčíková doplnila, že plánuje uspořádat metodický vzdělávací seminář pro osoby odpovědné za přístupnost na daném resortu, který nabídne podporu, jak se k tomuto úkolu prakticky postavit a v praxi naplnit to, co ukládá zákon.

Alexandr Zvonek upozornil, že téma související s přístupností pro neslyšící uživatele českého znakového jazyka není akcentováno. Chybí metodiky, jakým způsobem postupovat. V Národním plánu podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2021-2025 je úkol pro resorty zpřístupnit webové stránky formou překladů do českého znakového jazyka s termínem do konce roku 2024. Přednesl návrh organizací osob se sluchovým postižením na posunutí termínu plnění tohoto úkolu z toho důvodu, aby jednotlivé resorty nepostupovaly nejednotně, ale aby byl dostatek prostoru k tomu, aby se připravily metodické podklady, podle kterých by se dal úkol realizovat.

Klára Šimáčková Laurenčíková uvedla, že posun termínu plnění je smysluplný. Jde o společný úkol, na kterém je nyní potřeba systematicky pracovat.

- **Dlouhodobé porušování základních práv osob se sluchovým postižením v souvislosti s přístupem k audiovizuálním mediálním službám**

Úkol Ministerstva kultury se týká zajištění ochrany práv lidí se zdravotním postižením a zvýšení jejich právních jistot spočívajících v odstranění dosavadního nežádoucího prostoru pro obcházení zákonů v ustanoveních týkajících se zpřístupňování audiovizuálních služeb osobám se sluchovým a zrakovým postižením tak, aby navržené změny byly vždy předem projednány s dotčenými cílovými skupinami.

V současné době se čeká na předložení návrhu novely zákona o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání ze strany MK, jak bylo dohodnuto na listopadovém jednání.

Iva Matějková podala informaci k tomuto úkolu. Probíhající diskuze byla vyvolána přijetím nové právní úpravy tohoto zpřístupňování, jejíž podoba přesně odpovídá nové evropské regulaci zpřístupňování audiovizuálních služeb pro osoby se sluchovým a zrakovým postižením. Je tedy třeba zdůraznit, že platná právní úprava přístupu osob se sluchovým postižením k audiovizuálním mediálním službám je zcela v souladu se závaznou evropskou legislativou, a to se směrnicí o audiovizuálních mediálních službách. Ministerstvo kultury vnímá, že zástupci osob se sluchovým postižením by uvítali, aby platná právní úprava obsahovala podrobnější a striktnější pravidla pro zpřístupňování audiovizuálních služeb, a proto v této věci zorganizovalo několik jednání mezi organizacemi osob s postižením a provozovateli televizního vysílání a poskytovateli audiovizuálních služeb. Na základě návrhu ASNEP zpracovalo MK návrh změny příslušných zákonů, nad nímž proběhlo jednání s poskytovateli audiovizuálních služeb.

Provozovatelé se shodli na tom, že je třeba vycházet z toho, že od července 2023 platí pro zpřístupňování audiovizuálních služeb osobám se sluchovým postižením tzv. akční plány, jimiž se jednotlivé televize a poskytovatelé služeb zavázali ke konkrétním závazkům. Všichni se shodli, že teprve po vyhodnocení těchto plánů lze diskutovat o tom, zda je nutné právní úpravu jakkoli měnit. Všechny největší televize současně vyjádřily připravenost vycházet ve zpřístupňování svých pořadů osobám se sluchovým postižením vstříc v maximální míře v souladu s příslušnou právní úpravou. I sami zástupci osob se sluchovým postižením ocenili korektní jednání a vstřícnost provozovatelů hlavních televizních programů při zpracování uvedených akčních plánů.

2. Výroční zpráva Vládního výboru pro osoby se zdravotním postižením za rok 2023

Výroční zprávu představila Martina Jelínková. Výroční zpráva má předepsanou strukturu a obsahuje údaje povinně zveřejňované dle usnesení vlády ČR ze dne 20. února 2002 č. 175. V loňském roce VVOZP podruhé monitoroval plnění Národního plánu podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2021-2025 za rok 2022. Ze 131 opatření bylo

plněno 102 opatření a 29 opatření nebylo plněno, u nesplněných usnesení byl posunut termín jejich splnění.

V roce 2023 se uskutečnila 4 zasedání VVOZP a zároveň probíhalo přes léto hlasování per rollam, které se týkalo určení gestora pro oblast veřejného a soukromého opatrovnictví a problematiku podpůrných opatření.

Sekretariát VVOZP v roce 2023 také administroval Národní rozvojový program mobility pro všechny, ze 17 přihlášených záměrů bezbariérových tras bylo schváleno 13 záměrů. K tomuto programu byl uspořádán seminář pro zástupce měst a obcí.

Do dotačního programu Podpora veřejně prospěšných aktivit spolků osob se zdravotním postižením bylo přijato 48 žádostí, podpořeno bylo 30 projektů z toho a ve výši 22 493 203 Kč.

Byl vyhlášen 30. ročník Ceny za publicistické práce zaměřené na téma zdravotního postižení, kde bylo posouzeno 58 publicistických děl a také byla vyhlášena fotografická soutěž na téma „Také to zvládnul“, ve které bylo posouzeno 92 přihlášených fotografií. Vyhlášení výsledků se uskutečnilo 08.12.2023 v souvislosti s Mezinárodním dnem osob se zdravotním postižením.

Dále se uskutečnilo školení k realizaci plnění opatření 3.3.5 Národního plánu, které se týkalo metodiky Easy to read a zajištění publikací základních karet u vybraných agent, školení se účastnili zaměstnanci ministerstev, která jsou přímo odpovědná za plnění tohoto opatření. VVOZP ve spolupráci s Kanceláří veřejného ochránce práv (dále jen „KVOP“) uspořádal 26.01.2023 seminář k Opčnímu protokolu Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením.

Výroční zpráva bude následně zveřejněna na internetových stránkách Úřadu vlády.

Rozprava:

Václav Krása navrhl k předloženému usnesení dodatek, ve kterém by VVOZP žádal předsedu a místopředsedy VVOZP za jednotlivé resorty, aby se účastnili jednání VVOZP, protože se osobně jednání neúčastní, což snižuje roli VVOZP.

Zuzana Freitas Lopesová za MPSV upozornila, že není možné přijímat usnesení, které předjímá chování třetí osoby, program často koliduje např. s různými pracovními cestami ministrů.

Václav Pláténík vyjádřil s usnesením nesouhlas, poukázal na to, že je pověřen zastupováním ministra zdravotnictví v plném rozsahu, MZ dává zasedání VVOZP velkou prioritu i tím, že se jednání účastní další 4 odborníci MZ.

Klára Šimáčková Laurenčíková sdělila, že by také byla ráda, kdyby ministři měli kapacitu docházet na setkávání výborů, ale pokud jde o konkrétní systémové změny ve prospěch lidí se zdravotním postižením, posouváme se dopředu, což je naprosto zásadní a nejdůležitější kritérium.

V rámci diskuse bylo dohodnuto, že se usnesení rozdělí na dvě samostatná usnesení a o každém se bude hlasovat zvlášť.

Usnesení:

Vládní výbor pro osoby se zdravotním postižením s c h v a l u j e Výroční zprávu Vládního výboru pro osoby se zdravotním postižením za rok 2023.

Usnesení bylo přijato 20 přítomnými členy a členkami VVOZP.

Usnesení:

Vládní výbor pro osoby se zdravotním postižením (dále jen „VVOZP“) ž á d á, aby se jednání VVOZP účastnil předseda VVOZP a místopředsedové VVOZP za příslušná ministerstva.

Usnesení nebylo přijato, 5 hlasovalo pro, 15 se zdrželo.

3. Problémy při vzdělávání dětí, žáků a studentů s těžkým zdravotním postižením,

K tomuto bodu byla přizvána Lenka Hečková z organizace Society for All (SOFA), aby VVOZP seznámila s nejpálčivějšími problémy při vzdělávání dětí s těžkým zdravotním postižením.

Ačkoliv všechny děti mají právo na nezbytnou podporu ve vzdělávání, tak stále v České republice narážíme na to, že některé děti dostatečnou podporu nemají. Setkávají se s protiprávním přístupem, někdy až diskriminací. Tato situace je právě nejvíce zřejmá u dětí s těžkým zdravotním postižením.

Příčinou je to, že vzdělávání dětí s těžkým zdravotním postižením je pro pedagogy náročnější. Děti potřebují mnohem vyšší míru individualizované podpory tak, aby se mohly kvalitně vzdělávat a rozvíjet svůj potenciál, ať už jsou ve speciální škole, tzv. škole podle paragrafu 16 odstavec 9 nebo ve škole běžné. Dále potřebují větší personální podporu a odbornou podporu právě školy běžné, kde se tyto děti mohou aktuálně také vzdělávat v souladu s mezinárodními smlouvami. V běžných školách je potřeba, aby jak pedagogové i samotné děti měli podporu dobře nastavenou, jak personálně, tak metodicky a odborně. Proto je potřeba, aby ve školách působili speciální pedagogové, psychologové, sociální pedagogové nebo sociální pracovníci a pomáhali pedagogům tuto podporu nastavit. Děti jsou vystaveny větším obtížím v oblasti duševního zdraví po covidové uzavírací.

Další problematickou věcí, která dopadá na to, že řada dětí se setkává s neoprávněným přístupem, je velká decentralizace českého školství, kdy běžné školy zřizují až tisíce obcí a systém vlastně nikdo neřídí. V oblasti kvality poskytovaného vzdělávání pro všechny děti je nezbytné, aby systém byl nějakým způsobem řízen. Chybí metodické vedení škol v oblasti vzdělávání a rovných příležitostí z pozice MŠMT.

Problém není v nastavené legislativě, ale v tom, že se ne všude respektuje.

Problém je při vzdělávání dětí ve speciálních školách, kdy s účinností od ledna 2020 vyhláška č. 27/2016 Sb. zrušila ve své příloze možnost poskytovat některá podpůrná opatření. To je protiprávní, protože školský zákon garantuje všem dětem nárok na podporu, kterou potřebují, ať už se vzdělávají v běžné nebo speciální škole. Jedná se zejména o podpůrné opatření asistent pedagoga, v praxi to může narážet na značné problémy. Asistent pedagoga ve speciálních školách jsou takzvaně parametrizováni na školu, ale už je nelze konkrétnímu dítěti poskytnout jako podpůrné opatření, přestože to dítě by asistenta ještě nad rámec parametrizace potřebovalo. Takže se děje to, že děti jsou ze škol vytlačovány do individuálního vzdělávání nebo školy po nich požadují zaplacení osobní asistence, což je sociální služba, která sice ve škole být může s povolením ředitele školy, ale rozhodně nesmí být vzdělávání jako veřejná služba podmiňováno právě osobní asistencí. Nebo nemohou na školní akce, do družiny, protože škola má asistenta jenom do výuky, což má dopady na celou rodinu, kdy jeden z rodičů nemůže chodit do práce ani na poloviční úvazek a musí si dítě vyzvedávat. Týká se to právě dětí s těžkým zdravotním postižením, zejména dětí s mentálním postižením a náročným chováním, kdy škola není schopna uspokojit potřeby všech dětí, v takovém případě by asistent pedagoga nad rámec dané situace ve třídě velmi pomohl. S tím souvisí i otázka takzvané plánované parametrizace asistentů pedagoga v běžných školách.

Je potřeba parametrizaci nastavit tak, aby nárokovost pro děti s vyšší mírou potřeby byla vyšší a zároveň v běžné i speciální škole bylo umožněno žádat o asistenta pedagoga jako podpůrné opatření nad rámec parametrizace v případě, že to bude nezbytně nutné. Aktuálně je možné, že některé dítě dosáhne na lepší podporu v běžné škole, protože ve speciální škole asistenta pedagoga nedostane.

Problémem je také neformální vzdělávání, volnočasové kroužky, i když děti mají dobře nastavenou podporu vzdělávání, tak se často nemohou účastnit kroužků, protože tam již podpora zajištěna není.

Rozprava:

Michal Černý ujistil, že tyto problémy MŠMT vnímá, zároveň to není tak černobílé, přestože určité problémy MŠMT připouští. Ve speciálních školách od roku 2020 jsou asistenti přidělováni na základě parametrizace poměrně štedrým systémem, MŠMT plánuje tento systém analyzovat a hledat případně prostor ke změně. MŠMT má i pozitivní signály z řady škol, že systém funguje velmi dobře. Co se týče parametrizace asistentů pedagoga v běžných školách, tak v této chvíli byla vyřazena z navrhované novely školského zákona, není příliš pravděpodobné, že bude přijata, i když to zároveň není ještě úplně vyloučeno.

Běžné školy se musí řídit zákonnou spádovostí, musí přijmout spádového žáka, pokud na tom trvá zákonný zástupce. V rozvinutých zemích, které jsou v inkluzi dál, než ČR, je zcela běžné, že tam pro děti, které potřebují být ve speciálních školách, speciální školy fungují.

MŠMT nechce bez analýzy systému v navrženém usnesení VVOZP zrušit bod 1.8. v příloze č. 1 vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, kterým bylo ve speciálních školách zrušeno podpůrné opatření asistenta pedagoga a zavedlo parametrizaci asistentů pedagoga. Další body navrženého usnesení VVOZP MŠMT již plní nebo jejich plnění připravuje.

Lenka Hečková upřesnila záměr bodu 1 v navrženém usnesení, který nemusí rušit parametrizaci, ale má umožnit to, aby bylo zachováno podpůrné opatření pro ty případy, kdy parametrizace v dané třídě nepostačuje, může se to stát i v běžné škole, když se ve třídě sejde více dětí s těžkým zdravotním postižením s odlišnými potřebami.

Jiří Valenta vyjádřil za MF nesouhlas s body v navrženém usnesení z důvodu aktuálního stavu veřejných rozpočtů, kdy zvýšený dopad do státního rozpočtu nelze zabezpečit.

Marta Pečeňová za spolek Za sklem vyjádřila podporu navrženému usnesení, jeho realizace je potřebná pro všechny děti s jinakostí. Spádová škola často dítě s postižením nepřijme, přestože má zákonnou povinnost jej přijmout. Speciální školy se nedokážou postarat o děti s autismem, protože na to nemají kapacitu, a běžné školy doporučují dětem s Aspergerovým syndromem domácí vzdělávání.

Alexandr Zvonek navrhl obnovit Odbornou skupinu VVOZP pro vzdělávání, kde by odborníci z různých oblastí měli větší prostor tuto problematiku diskutovat. Dále upozornil, aby se nezapomínalo na děti se sluchovým postižením, jejich učitelé nemají dostatečné jazykové kompetence se s nimi dorozumět a školy nemají optimálně nastaveny podmínky pro zaměstnávání tlumočnicků a přepisovatelů. K této problematice by bylo vhodné svolat separátní jednání.

Klára Šimáčková Laurenčíková podpořila fungování pracovní skupiny ke vzdělávání pod Odborem lidských práv z důvodu možnosti systematického řešení tématu vzdělávání.

Lenka Hečková poukázala na to, že investované zdroje se vrátí tak, že děti s těžkým postižením budou vzdělané a jejich rodiče budou moci pracovat.

V rámci další diskuse bylo dohodnuto, že se první problematický bod navrženého usnesení vypustí a bude se hlasovat jen o zbylých třech bodech. První bod bude dále diskutován.

Usnesení:

Vládní výbor pro osoby se zdravotním postižením d o p o r u č u j e Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy, aby

- I. metodicky vedlo školy k tomu, aby ředitelé respektovali práva všech dětí na vzdělávání i účast na neformálním vzdělávání a dalších aktivitách školy, nepodmiňovali vzdělávání dítěte ve škole dalšími podmínkami a poskytovali přiznaná podpůrná opatření v plném rozsahu na základě vydaného doporučení školského poradenského zařízení;

- II. institucionalizovalo a systémově financovalo odborné pozice ve školství jako je psycholog, speciální pedagog, a to včetně pozice sociálního pedagoga/pracovníka;
- III. posílilo mezioborovou spolupráci ve školách a podpořilo vznik a fungování mobilních multidisciplinárních odborných týmů ve školském prostředí v obcích s rozšířenou působností.

Usnesení bylo přijato 19 přítomnými členy a členkami, 1 se zdržel.

4. Novela zákona o dani z přidané hodnoty – návrh MF na zrušení vracení DPH osobám se zdravotním postižením při zakoupení motorového vozidla

Úvodní informaci k tomuto bodu podal Pavel Ptáčník. Ministerstvo financí předložilo v rámci novely zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, zrušení § 85, který upravuje vracení daně při nákupu osobního automobilu. Úprava je navázána na příspěvek na zakoupení motorového vozidla podle zákona č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů. Byly dva důvody, proč tento institut vznikl, je to zajištění osobní mobility, protože přístupnost veřejné bezbariérové dopravy je stále komplikovaná, druhým důvodem je cena motorových vozidel, která je vysoká na poměry rodin lidí se zdravotním postižením. Také ve vazbě na těžké zdravotní postižení, přepravu vozíků apod. je potřeba kupovat větší osobní automobily, což se promítá také v jejich ceně. Minulý týden se uskutečnilo vypořádání novely tohoto zákona s tím, že MF slíbilo, že nechce toto vracení zrušit bez náhrady. V současné době se řeší s Ministerstvem práce a sociálních věcí, jak by bylo možné promítnout zrušení vracení DPH do zákona č. 329/2011 Sb. tak, aby kompenzace v plném rozsahu zůstala zachována. Pokud by se to nepodařilo, tak MF slíbilo, že by vracení DPH nakonec zůstalo v zákonu o dani z přidané hodnoty, i když to považuje za nesystémové. Na ministerské úrovni se bude hledat řešení zejména převodem do zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením.

Jiří Valenta uvedl, že směrnice Rady 2006/112/ES ze dne 28. listopadu 2006 o společném systému daně z přidané hodnoty bohužel žádnou takovouto úpravu neobsahuje, § 85 je založen na starším zákoně z roku 2000 a během přístupových rozhovorů nebyl zrušen. Dále potvrdil, že v současné době se intenzivně hledá řešení na úrovni ministrů Zbyňka Stanjury a Mariana Jurečky. Rozhodně není cílem MF zrušit toto opatření bez náhrady, ale snaží se racionalizovat správu dávek a odstranit ze zákona o DPH úpravu, která s ohledem na unijní směrnici do zákona o DPH nepatří.

Zuzana Freitas Lopesová informovala, že MPSV vyjádřilo svůj postoj uplatněním zásadních připomínek k návrhu novelizace zákona o DPH, ve kterých konkrétně uvádí, že MPSV nesouhlasí s vypuštěním § 85 zákona o dani z přidané hodnoty a z principu nesouhlasí s navrženou náhradou v rámci nepojistných sociálních dávek, nelze se totiž ztotožnit s argumentací předkladatele, že vracení daně z přidané hodnoty je další dávkou. Považuje-li předkladatel současnou úpravu za nespravedlivou a je-li to zároveň jeden z důvodů pro její vypuštění, pak ani případná úprava zákona č. 329/2011 Sb., a to konkrétně změna příspěvku na zvláštní pomůcku, by nebyla vnímána jako spravedlivá. Je třeba brát v potaz, že naprostá většina příspěvků na zvláštní pomůcku je přiznána a vyplacena před reálným nákupem vozidla. To je v situaci, kdy není zřejmé, zda vozidlo je či není zatíženo daní z přidané hodnoty a že nezanedbatelný podíl příjemců příspěvku na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla pořizuje vozidlo od neplátce daně z přidané hodnoty. Vedle fiskální nejistoty ohledně přesunu finančních prostředků do rozpočtové kapitoly MPSV a jejich dostatečnosti pro náhradu v gesci MPSV by jakákoliv úprava příspěvku na zvláštní pomůcku, která by nahrazovala institut vracení daně z přidané hodnoty, nesla řadu věcných a procesních problémů.

Rozprava:

Václav Krása vyjádřil za NRZP ČR nesouhlas s tím, aby tento odpočet DPH byl zrušen. Nejde o velký náklad, jde o cca 1200 příspěvků a necelých 120 milionů Kč ročně, protože ne každý dostane odpočet v maximální částce 100 tisíc Kč.

Před hlasováním o navrženém usnesení Jiří Valenta požádal, aby VVOZP z usnesení vypustil bod 2, ve kterém žádá o zachování § 85 zákona o dani z přidané hodnoty ve stávajícím znění, a posečkal na výsledek jednání na ministerské úrovni.

Na základě další diskuse bylo dohodnuto bod 2 z usnesení vypustit.

Usnesení:

Vládní výbor pro osoby se zdravotním postižením n e s o u h l a s í s návrhem na zrušení § 85 zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů, upravujícím vracení DPH osobám se zdravotním postižením při zakoupení motorového vozidla.

Usnesení bylo přijato 18 přítomnými členy a členkami VVOZP, 1 byl proti, 1 se zdržel.

5. Informace o přípravě právní úpravy zaměřené na služby poskytované v rámci sociálně zdravotního pomezí

K tomuto bodu byla přizvána Lucie Ovsenáková, která dlouhodobě pečuje o nemocného manžela v domácím prostředí, aby VVOZP seznámila s problémy, se kterými se setkává při zajišťování a poskytování sociálních a zdravotních služeb pro svého manžela. Je klíčovou iniciátorkou toho, aby se situace pečujících zlepšila.

Zdislava Odstrčilová informovala, že v rámci prací na legislativním zakotvení sociálně zdravotní péče předložilo MPSV ve spolupráci s MZ 21.12.2023 do mezirezortního připomínkového řízení změnový zákon, kterým se novelizuje zákon o sociálních službách, zákon o zdravotních službách a zákon o veřejném zdravotním pojištění. V současné době probíhá velmi intenzivní vypořádání připomínek, proběhly dvě vypořádací porady s připomínkovými místy a dále se tento materiál dopracovává a hledají se konsenzusy v rámci vznesených připomínek. Hlavním cílem úpravy je zavedení sociálně zdravotních služeb lůžkového charakteru, které umožní kombinovat správně laděnou míru sociální podpory a zdravotní podpory. Navržená úprava usiluje o to, aby byl všem obyvatelům v rámci České republiky s dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem v důsledku chronických a nevyléčitelných chorob, případně stárnutí apod., zaručeny spravedlivé příležitosti k užívání zdravotních a sociálních služeb současně. Sociálně zdravotní služby bude moci zajišťovat poskytovatel sociálních služeb v centrech denních služeb, denních stacionářích, týdenních stacionářích, domovech pro seniory, domovech se zvláštním režimem, domovech pro osoby se zdravotním postižením, centrech duševního zdraví, zařízeních odlehčovacích služeb a v azylových domech. Poskytovatel sociálních služeb musí mít registraci k poskytování některé z výše uvedených sociálních služeb a zároveň oprávnění k poskytování zdravotních služeb podle zákona o zdravotních službách.

Pro poskytovatele sociálně zdravotních služeb bude stanovena povinnost dodržovat požadavky na personální a materiálně technické vybavení odpovídající druhu poskytované sociální služby, které blíže určí prováděcí právní předpisy. Dojde také ke zrušení výjimky poskytování ošetrovatelské péče v pobytových sociálních službách bez oprávnění s cílem vztáhnout na poskytovatele sociálních služeb poskytující zdravotní služby plně pravidla zákona o zdravotních službách, které garantují kvalitu poskytovaných služeb, práva pacientů a nástroje jejich ochrany a další náležitosti poskytování zdravotních služeb. Avšak pokud jde o úhradu zdravotní péče poskytované v rámci sociálně zdravotních služeb, bylo zvoleno řešení, které zachovává kontraktní povinnost zdravotních pojišťoven.

MPSV pracuje na tom, aby ve spolupráci s kraji našlo míru doplnění kapacit terénních a ambulantních služeb, případně pobytových odlehčovacích služeb tak, aby tyto služby byly v území dostupné.

Václav Pláténík doplnil, že cílem je umožnit systémově legislativně nastavit to, že se jednomu člověku bude poskytovat na jednom místě zároveň integrovaná sociální a zdravotní péče. MPSV předpokládá předložit návrh vládě do poloviny dubna.

Rozprava:

Klára Šimáčková Laurenčíková vznesla dotaz na osobní asistenty v domácím prostředí a jejich dostupnost, na legislativní úpravu toho, aby mohli pomáhat na úrovni drobných ošetrovatelských úkonů, které dělají neformálně pečující.

Zdislava Odstrčilová odpověděla, že toto téma je intenzivně komunikováno s MZ, hledá se vhodná podoba, kterou by následně bylo potřeba řešit buď legislativně, nebo v rámci metodiky. Předpokládá se, že v řádu několika měsíců bude nějaké řešení nalezeno i pro stávající legislativní rámec, to znamená v rámci výkladu stávajících ustanovení.

V rámci zákonné úpravy osobní asistence MPSV předpokládá, že buď bude existovat samotný zákon o osobní asistenci, nebo to bude řešeno v rámci vládní novely zákona o sociálních službách.

Osobní asistence bude poskytována v jiném režimu, než jsou standardní sociální služby. Něco jiného jsou úkony v rámci pečovatelské služby nebo pobytových služeb, kde se bude muset postupovat jiným způsobem a nebude zřejmě možné ustoupit z vyšší potřeby odborné kvalifikace.

Hledá se maximální prostupnost mezi vzděláváním a vzdělávacími moduly, jak pracovníků pracujících v sociálních službách, tak zdravotnických pracovníků tak, aby se co nejefektivněji využilo vzdělávání, kterým dosud prošli a uznala se jim kvalifikace. Pokud se to podaří, alespoň část by byla zapracována do vládní novely zákona o sociálních službách, která by měla mít účinnost od 01.01.2026. Nelze však očekávat, že lidé, kteří mají základní vzdělání a 150 hodinový kurz, budou moci vykonávat zdravotnické úkony. S Lucií Ovsenákovou je MPSV v kontaktu a první návrh právní úpravy s ní bude konzultovat.

Lucie Ovsenáková uvedla, že 5 let pečuje o manžela, který má ALS a je na plicní ventilaci, a o 3 malé děti. Manžel je v intenzivní péči, potřebuje neustálý dohled 24 hodin denně, 7 dní v týdnu, nemůže se od něj nikam vzdálit. Je ve vakuu mezi sociálním a zdravotním resortem a dlouhodobě tato pozice nebyla řešena.

Sociální služby ji nesmí vystřídat, protože např. odsávání hlenů je považováno za zdravotní úkon a oni to nesmí dělat. Takže jakákoliv pomoc ze sociálních služeb je pro ně nedostupná. Sociální služby tvrdí, že manžel je zdravotnický pacient a zdravotní pojišťovny zase tvrdí, že tady nejsou od toho, aby suplovaly sociální péči. Starost o celou rodinu je výhradně na ní, a to za situace, kdy se nemůže vzdálit z domova a nemá ji kdo vystřídat. Domácí zdravotní péče, kterou hradí zdravotní pojišťovna, poskytuje maximálně třikrát hodinu denně, jsou však regiony, kde je nedostupná.

Může si zaplatit zdravotní sestru jako samoplátce, ale stojí 400 až 500 Kč na hodinu, ze 4. stupně příspěvku na péči by to byly 2 hodiny denně.

Většina lidí s takto vážným zdravotním stavem zůstává doživotně v nemocnici, kde najednou nevádí, že péče je drahá, zdravotní pojišťovny za ni hradí 200 až 300 tisíc Kč měsíčně. Lucie Ovsenáková odvádí doma práci, kterou by měla zajistit zdravotní pojišťovna. Díky její domácí péči ušetří pojišťovna 100 tisíc Kč měsíčně. Pomoc, bez které se neobejde, si musí shánět a platit sama. Je zde velký prostor k tomu, aby se vyrovnal objem péče o člověka doma a v nemocnici. Pokud není problém platit drahou péči v nemocnici, neměl by být problém ji platit i v domácí péči.

Opomíjeným tématem jsou děti nemocného člověka, které jsou výrazně znevýhodněny oproti dětem zdravých rodičů, dětem v pěstounské péči apod. Finančně jsou tito lidé nuceni k tomu, aby zůstávali v nemocnici, tím jsou úplně odtrženi od své rodiny a dětí.

Lucie Ovsenáková si platí soukromou pomoc za nedotovanou cenu, z příspěvku na péči nic nezbyde, takže pečuje zadarmo a je bez příjmu. Pětičlenná rodina nemůže vyžít z jednoho invalidního důchodu, jehož výše je 20 tisíc Kč měsíčně. Neexistuje hmotné zabezpečení pečujících, neexistují sociální dávky pro takto pečující, neexistuje finanční podpora nezletilých dětí v takovýchto rodinách. Je potřebné definovat skupinu takto nejvíce zatížených pečujících, co se starají 24 hodin denně bez možnosti se vzdát a není řešena jejich finanční situace a pomoc těmto lidem.

Zdislava Odstrčilová potvrdila, že jde o velký problém, přijetím zákona o sociálních službách byla zrušena dávka péče o osobu blízkou, již se diskutuje o tom, že návrat směrem k této dávce nějakým způsobem bude muset být, nicméně se jedná o velkou systémovou změnu, kterou není možné v tomto volebním období časově zvládnout. Předpokládá, že do konce roku 2025 bude připraven minimálně vstupní podklad legislativního řešení této problematiky včetně nových parametrů posuzování stupně závislosti.

Podle Václava Krásy jde především o úroveň příspěvku na péči tak, aby si lidé sami mohli rozhodovat o péči a mohli si objednat příslušné služby. Vzhledem k obrovské inflaci, je nutné výrazné navýšení příspěvku na péči. Posuzování míry závislosti má být zcela individuální a má být stanovena taková míra podpory, aby daná rodina mohla normálně žít. Bez individuálního posuzování nelze systém reformovat.

Václav Pláteník ujistil, že Ministerstvo zdravotnictví jednoznačně podporuje veškeré snahy MPSV ohledně zahrnutí pečujících do novely patřičných zákonů, zejména do důchodového systému, podporu 5. stupně a všechny další důležité aktivity. Společná legislativa MZ a MPSV výrazně posouvá situaci institucionální a ambulantní, ale zbývá ta nejtěžší - ve vlastním sociálním prostředí.

MZ po konzultaci s Lucií Ovsenákovou a se sdružením Dech života, které zastupuje lidi na umělé plicní ventilaci, dává do úhradové vyhlášky nárok pro osoby na umělé plicní ventilaci na 6 hodin ošetrovatelské péče v domácnosti denně s nákladem do rozpočtu cca 180 milionů Kč v příštím roce.

Příkladem dobré praxe může být nově otevřený Dům pro Julii, brněnský dětský hospic, který je v podstatě agenturou domácí zdravotní péče, jejíž zdravotní sestry mají kompetenci pracovníků v sociálních službách a jsou schopny v domácnosti pokrýt sociální i zdravotní služby, které jsou hrazeny z dotační sítě Jihomoravského kraje a zároveň zdravotní pojišťovny.

Terezie Hradilková upozornila, že pokud nepůjdeme v současné době do velké systémové změny, můžeme posílit institucionální charakter péče a upřednostňovat jej nad domácí péčí. Mělo by naopak dojít k preferenci toho, aby si rodina nechala svého člena doma.

Zdislava Odstrčilová sdělila, že je potřeba se na tento změnový zákon dívat v kontextu v současné době v Parlamentu projednávané poslanecké novely zákona o sociálních službách, kde již nyní je do úvodních ustanovení vtělen nový princip poskytování sociálních služeb, a to je, že v rámci řešení situace člověka je vždy upřednostňováno setrvání člověka v jeho vlastním prostředí.

Blanka Kavková doplnila, že na pracovním jednání na MZ bylo domluveno, že Všeobecná zdravotní pojišťovna upraví metodiku tak, že bude možno zajistit respitní péči pacientům s domácí umělou plicní ventilací (DUPV) ve zdravotnických zařízeních, pravděpodobně by se jednalo o následnou intenzivní nebo dlouhodobou intenzivní ošetrovatelskou péči. Bude to jistě odlehčení pro rodiny, které by potřebovali řešit svoje záležitosti, bude to však časově omezené.

6. Informace o postupu prací na přípravě zavedení Evropského průkazu pro osoby se zdravotním postižením

Informaci za MPSV podala Zuzana Freitas Lopesová. Počátkem září 2023 publikovala Evropská komise návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se zavádí Evropský průkaz osob se zdravotním postižením (EDC) a Evropská parkovací karta pro osoby se zdravotním postižením (EPC). Od září do poloviny listopadu 2023 byl návrh projednáván pracovní skupinou Rady Evropské unie pro sociální otázky. Rámcová pozice České republiky k návrhu směrnice byla schválena 03.10.2023 a stanovila mantinely pro vyjednávání v pracovní skupině pro sociální otázky, Česká republika aktivně usilovala o co nejjednoznačnější text a dostatečnou transpoziční a implementační lhůtu. Na listopadové Radě EPSCO byl schválen obecný přístup, v lednu a únoru 2024 probíhaly triology Evropské komise, Rady Evropské unie a Evropského parlamentu. Na jednání COREPERu dne 16.02.2024 byla schválena předběžná politická dohoda. ČR předběžnou dohodu s Evropským parlamentem podpořila. Velké úsilí je věnováno tomu, aby směrnici schválil ještě současný končící Evropský parlament. Informace z 12.03.2024 ale naznačují, že existuje problém s kapacitou právníků lingvistů a není vyloučeno, že text bude schvalovat až nový Evropský parlament.

EDC je doklad o přiznání statusu zdravotního postižení určité osobě a EPC je doklad o přiznání práva na podmínky parkování a využívání zařízení a vybavení určených pro osoby se zdravotním postižením. Cílem směrnice je usnadnit krátkodobé pobyty osob se zdravotním postižením ve státech, které nejsou jejich domovským. Na základě těchto 2 dokumentů budou mít osoby při krátkodobém pobytu přístup ke stejným zvýhodněním, jako mají osoby se zdravotním postižením navštíveného členského státu. Podmínky pro vydání obou dokumentů i rozsah a obsah benefitů je v rukou jednotlivých členských států. Směrnice nestanoví povinnost benefity poskytovat, při existenci však musí být poskytovány i držitelům průkazů vydaných jiným členským státem. Směrnice nezasahuje do oblasti sociálních dávek.

Směrnice stanoví pravidla pro vydávání průkazů, jejich uznávání, formát i vzor. Nejprve bude zaveden fyzický formát průkazů, digitální bude zaveden až na základě prováděcího aktu Evropské komise. U EDC budou oba formáty povinně existovat, osoba se bude moci vybrat, zda vedle fyzického formátu chce i digitální formát. U EPC je povinný pouze fyzický formát, na členském státu je, zda zavede i digitální formát.

7. Zpráva MD o vyhodnocení provedení zakázek krajů týkajících se veřejné dopravy z hlediska zajištění bezbariérové dopravy

Ladislav Němec seznámil VVOZP se zprávou, kterou bylo splněno opatření 2.4.6 Národního plánu podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2021-2025.

Objednávka regionální dopravy je v samostatné působnosti krajů, MD je metodicky řídí. První vyhodnocení proběhlo v roce 2021, ještě v období, než vznikla metodika ve spolupráci s organizacemi zastupujícími osoby se zdravotním postižením. Odpovědi proto byly zaměřeny v roce 2023 na nové smlouvy, které byly uzavřeny až po zveřejnění a rozeslání této metodiky. Na základě odpovědí, které jsou podrobně zhodnoceny v podkladovém materiálu, vyplývá, že kraje dobře vnímají potřeby osob se zdravotním postižením, například se podařilo odstranit problém, kdy nebyly garantovány nízkopodlažní spoje v jízdních řádech.

Ve veřejné linkové dopravě v nových smlouvách pokračuje trend požadavků na částečně anebo zcela nízkopodlažní vozidla, a to dokonce ve větší míře, než ukládá nařízení vlády. V nových smlouvách v drážní dopravě jsou také ve většině případů požadována nová vozidla či zánovní vozidla, která již standardy bezbariérovosti plní ze své výroby.

Vyhodnocení zakázek ze strany krajů je veskrze pozitivní, nicméně bylo zaměřeno jen na nové smlouvy. Původní smlouvy, které byly kritizovány, že standardy ne zcela vždy plní, jsou mnohdy

ještě před polovinou platnosti, tedy doba postupné výměny a obnovy bude pokračovat v souladu s uzavíráním nových smluv. MD je připraveno nadále vést diskusi s Asociací krajů a Českou asociací objednatelů veřejné dopravy.

Rozprava:

Václav Krása konstatoval, že situace v krajích se výrazně zlepšuje. Novým problémem v Jihomoravském kraji je však snaha o zrušení průvodčích ve vlacích, což je pro osoby se zdravotním postižením zcela nepřijatelné, protože průvodčí jim pomáhá např. usadit se ve voze apod., zároveň zajišťuje bezpečí i pro běžné cestující. Celková snaha o úsporu pracovníků v řadě služeb může vést k tomu, že se bude velmi komplikovat situace lidí se zdravotním postižením. Ministerstvo dopravy by se tím mělo zabývat.

Ladislav Němec připomenul, že regionální doprava je v samostatné působnosti kraje, skutečně si tedy takovéto podmínky může kraj nastavit. V železniční dopravě funguje napříč jednotlivými dopravci informační systém, kde si může osoba se zdravotním postižením objednat jízdenku a asistenci při doprovodu na nádraží i při nástupu do vlaku.

Klára Šimáčková Laurenčíková uvedla, že je potřeba toto téma dále sledovat a problém případně řešit.

8. Různé

V rámci tohoto bodu Václav Krása požádal, aby se VVOZP na svém dalším zasedání zabýval problémem využívání mobilních aplikací. V současné době je trendem, že prodejci a poskytovatelé služeb nutí občany, aby využívali nejrůznější aplikace v mobilních telefonech, ale pro řadu lidí může být tento systém nedostupný a diskriminující. Např. banky zvýhodňují svoje služby přes aplikaci, i v drážní dopravě bývá jízdenka zakoupená v aplikaci levnější.

Klára Šimáčková Laurenčíková ujistila, že toto téma bude zařazeno na příští zasedání VVOZP. Dále požádala, aby případné podněty na červnové zasedání VVOZP zasílali členky a členové včas přes sekretariát VVOZP.

Marta Pečeňová před jednáním zaslala podkladový materiál, který byl členkám a členům VVOZP rozdán přímo na zasedání a který v rámci tohoto bodu představila. Vyjadřuje znepokojení nad tím, že v současné době pro děti a dospělé na spektru autismu a jejich rodiny přichází řada nebezpečných změn z hlediska již dosaženého standardu zajištění jejich práv v oblasti zdravotní péče, sociálních služeb a vzdělávání. Tyto změny stručně zrekapitulovala, neboť má zájem, aby se jimi VVOZP podrobně a komplexně nadále zabýval.

První bod materiálu se týká poslanecké iniciativy ministra práce a sociálních věcí k podpoře neformální péče (sněmovní tisk 605), znamená zhoršení práv neformálních pečujících. Díky spojení organizací včetně Za sklem a pozměňovacím návrhům poslanců koalice i opozice se podařilo to nejhorší opravit. Je nutné podpořit definici pečujících tak, aby nebyli vyloučeni ti, kteří nejsou osobami blízkými, ale pečují a potřebují podporu, stejně jako ji potřebují rodinní příslušníci a osoby blízké.

Druhý bod se týká novelizace školského zákona. Novelizace je opakovaným pokusem MŠMT likvidovat dosaženou úroveň ochrany práv dětí na spektru autismu v České republice. Novelizace školského zákona zásadním způsobem nabourává financování podpůrných pedagogických pozic ve školách, jak podpůrných opatření, tak normativní financování. Požádala, aby se VVOZP touto novelou na dalším zasedání zabýval.

Posledním bodem jsou sociální služby a dostupnost podpory. Dochází k velkému nárůstu nově diagnostikovaných dětí na spektru autismu, bez ukončené medicínské diagnostiky je MŠMT

nepouští do systému předškolního vzdělávání a podpůrných opatření. Současně z důvodu naplnění kapacit ve velkých aglomeracích se nedaří mnohdy zajistit místo v mateřské škole od tří let, ačkoliv na to má dítě zákonný nárok.

Přes tuto vážnou situaci, kdy sociální služby vykrývají nedostatky v dostupnosti zdravotní péče a vzdělávání, MPSV krátí finanční prostředky pro tyto sociální služby, které má zajišťovat stát, ale sám nemá kapacity. Sněmovní tisk 605 likviduje stávající síť nadregionálních poskytovatelů sociálních služeb pro zranitelné skupiny včetně lidí na spektru autismu, aniž by zákon garantoval návaznost nebo alternativu takových služeb např. v krajských sítích.

Zdislava Odstrčilová k definici pečujících uvedla, že se vycházelo z návrhu, který byl připravován v tzv. malé novele zákona o sociálních službách, která prošla připomínkovým řízením, připomínky byly vypořádány. Musíme se primárně zaměřit na lidi, kteří potřebují největší míru podpory.

MPSV nemůže vytvářet síť B, může jenom vypisovat jednoleté dotační řízení, které nedává žádnou záruku k podpoře v dalších letech.

Na závěr Klára Šimáčková Laurenčíková poděkovala všem za účast a spolupráci, informovala, že další zasedání VVOZP se uskuteční v červnu a ukončila zasedání VVOZP.

V Praze dne 03.05.2024

Zapsala:	Martina Jelínková tajemnice VVOZP
Za správnost:	Pavel Ptáčník vedoucí sekretariátu a člen VVOZP
Schválila:	Klára Šimáčková Laurenčíková místopředsedkyně VVOZP